

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 266/2011-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., V. H. a T. Ď., všetci vo väzbe, zastúpených advokátom Mgr. R. T., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi a uzneseniami Okresného súdu Považská Bystrica zo 7. februára 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 248/2010 a Krajského súdu v Trenčíne z 23. februára 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 14/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M., V. H. a T. Ď. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. apríla 2011 doručená sťažnosť M. M., V. H. a T. Ď. (ďalej aj „sťažovatelia“ alebo aj „sťažovateľ 1, 2 a 3“) v konaní vedenom Okresným súdom Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 2 T 248/2010 a Krajským súdom v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn.

3 Tos 14/2011, ktorou namietajú porušenie čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v súvislosti so základným právom na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby, čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom na rozhodnutie o zákonnosti väzby v súlade s konaním ustanoveným zákonom a s právom na obhajobu a na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie, čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru v súvislosti s právom byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania a čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru v súvislosti s právom byť považovaný za nevinného, dokiaľ vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

Sťažovatelia v sťažnosti podrobne opisujú priebeh trestného konania (tak ako to je aj v ich prijatej sťažnosti vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. II. ÚS 116/2011), ktoré sa proti nim vedie od septembra 2007. Z nej tiež vyplýva, že 1. apríla 2010 boli opätovne vzatí do väzby na základe rozhodnutia okresného súdu z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku a 30. septembra 2010 podal na sťažovateľov obžalobu prokurátor Okresnej prokuratúry Považská Bystrica (ďalej len „prokurátor“) pre prečin krivej výpovede a krivej prisahy.

Dňa 22. decembra 2010 sťažovatelia opätovne doručili okresnému súdu žiadosť o prepustenie z väzby, ktorú neskôr doplnili ponúknutím písomného sľubu a návrhom na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, u sťažovateľa 1 aj zárukou dôveryhodnej osoby.

Okresný súd sa ich žiadosťou o prepustenie z väzby nezaoberal, pretože v žiadostiach o prepustenie z väzby neboli uvedené iné dôvody ako v predchádzajúcej žiadosti, ktorá bola doručená okresnému súdu 17. septembra 2010 a o ktorej bolo právoplatne rozhodnuté 16. decembra 2010.

Následne uznesením zo 7. februára 2011 okresný súd zamietol sťažnosti sťažovateľov o prepustenie z väzby a ich doplnenie zo 16. januára 2011 a 31. januára 2011.

Proti uzneseniu okresného súdu podali sťažnosť, o ktorej následne rozhodol krajský súd 23. februára 2011 tak, že ju zamietol.

Sťažovateľom bolo rozhodnutie krajského súdu doručené 2. marca 2011. Konanie o žiadostiach o prepustenie z väzby podľa sťažovateľov trvalo viac ako 70 dní, teda postupom okresného a krajského súdu došlo k porušeniu označených práv podľa ústavy a dohovoru na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby. V závere sťažnosti sťažovatelia dopĺňajú dôvody porušenia svojich „*práv na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby (čl. 17 ods. 2 Ústavy a čl. 5 ods. 4 Dohovoru)*“ o konkrétne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

Sťažovatelia ďalej v sťažnosti na strane 5 až 7 napádajú arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť uznesenia krajského súdu v súvislosti s preskúmaním zákonnosti ďalšieho trvania väzby, domnievajú sa, že na ich argumenty uvedené v žiadostiach o prepustenie z väzby a doplnení im všeobecné súdy nedali žiadnu odpoveď, svoje rozhodnutia riadne neodôvodnili a „*absolútne nijakým spôsobom krajský súd nereagoval na skutočnosť, že sťažovatelia boli v priebehu konania na slobode 6 mesiacov, počas ktorých sa nedopustili žiadneho protiprávneho konania, čo nesporne vyvracia potrebu väzobného stíhania...*“.

Na základe uvedeného tvrdia, že uznesením krajského súdu došlo k porušeniu ich práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Sťažovatelia ďalej poukazujú na porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru v súvislosti s právom byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania, opierajúc sa o judikatúru ESLP a aj ústavného súdu, že všeobecné súdy nedbali na to, aby doba ich väzby neprekročila primeranú hranicu. Dôvody na väzbu musia byť dostatočné a v ich prípade trestné konanie „*voči sťažovateľom v 2. a 3. rade prebieha od 25. 09. 2007 a voči sťažovateľovi v 1. rade od 13. 07. 2009*“ a ku dňu rozhodovania krajského súdu sú obmedzení na osobnej slobode takmer 35 mesiacov (sťažovateľ 2 a 3), resp. viac ako 19 mesiacov (sťažovateľ 1). Takúto dlhú dobu trvania väzby nemožno

v žiadnom prípade považovať za primeranú a súladnú s označeným článkami ústavy, pričom „od ich vzatia do väzby (od 01. 04. 2010) až do rozhodnutia krajského súdu dňa 23. 02. 2011, teda viac ako 10 mesiacov, je ich väzba odvodňovaná zásadne len dôvodným podozrením zo spáchania predmetného trestného činu a dôvodným podozrením, že mali údajne spáchať aj iné trestné činy. ...

Arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť uznesení okresného súdu zo 07. 02. 2011 a krajského súdu z 23. 02. 2011 sa v prípade sťažovateľov v 2. a 3. rade objektívne prejavila práve poukazom na konanie vedené voči nim na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 34/2009, v čom videli súdy dôvodnosť ich väzby.

Dňa 15. 02. 2011, teda pred rozhodnutím krajského súdu z 23. 02. 2011, boli sťažovatelia v 2. a 3. rade v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 34/2009 v plnom rozsahu spod obžaloby oslobodení. Z uvedeného dôvodu je nesporné, že uznesenie krajského súdu z 23. 02. 2011 stotožňujúce sa s uznesením okresného súdu zo 07. 02. 2011 je arbitrárne a nepreskúmateľné. ...

Okresný súd a krajský súd sa nijakým spôsobom nevysporiadali s bodom III. žiadosti z 21.12.2010 a so spochybnením materiálnej podmienky väzby. ...

Krajský súd v Trenčíne v uznesení sp. zn. 3 Tos 14/2011 zo dňa 23. 02. 2011 vzhľadom na skutočnosti uvedené v tejto sťažnosti... neuviedol dostatočné dôvody pre ďalšie trvanie väzby, čím bolo porušené právo sťažovateľov na riadne odôvodnenie väzobného rozhodnutia. Z uvedených dôvodov je uznesenie arbitrárne a nepreskúmateľné aj vo vzťahu k dôvodnosti obžaloby...“.

Sťažovatelia ďalej v sťažnosti poukazujú na porušenie čl. 50 ods. 2 ústavy (prezumpcia nevinny) a čl. 6 ods. 2 dohovoru (ich právo byť považovaní za nevinných, dokiaľ im vina nebola preukázaná zákonným spôsobom) v tom, že rozhodnutia všeobecných súdov sa opierajú len o väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, čím je trestné stíhanie vedené proti nim v rozpore s týmito článkami, «keďže sa konanie len vedie, a nebolo skončené právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho súdu. ...

Okresný súd v uznesení zo 07. 02. 2011 a krajský súd v uznesení z 23. 02. 2011 preukazujú dôvodnosť väzby sťažovateľov výlučne odkazom na iné konania vedené voči nim. ...

Pokiaľ okresný súd uvádza v súvislosti s inými konaniami vedenými voči sťažovateľom, že nebolo rozptýlené, či sa „dopustili aj tejto trestnej činnosti“, rovnako je nepochybné, že sťažovateľov považuje za vinných z trestného činu, pre ktorý stoja pred súdom.

Záver o porušení prezumpcie neviny okresným súdom je nespochybniteľný, keďže tento v uznesení zo 07. 02. 2011 uviedol, že sa skutok stal, a že nie je rozptýlené, či sa sťažovatelia dopustili aj inej trestnej činnosti, ktorou odôvodňoval potrebu ďalšieho trvania väzby.

Tým, že krajský súd závery okresného súdu, ktorými došlo k porušeniu práva sťažovateľov na prezumpciu neviny, právne záväzným spôsobom právoplatne odobril, sám porušil právo sťažovateľov na prezumpciu neviny. ...

Sťažovatelia v 2. a 3. rade opätovne dávajú do pozornosti Ústavného súdu SR fakt, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 34/2009, ktorým súdy odôvodňovali potrebu ich väzby, boli ešte pred rozhodnutím krajského súdu z 23. 02. 2011 v plnom rozsahu spod obžaloby oslobodení, čím sa de facto preukázalo, že odôvodňovanie väzby inými konaniami je arbitrárne, nepreskúmateľné (lebo až následne sa môže ukázať, či úvaha súdov bola správna, alebo nesprávna, ako v prípade sťažovateľov) a porušujúce prezumpciu neviny, nakoľko bez záveru o vine v inom konaní toto nie je spôsobilé odôvodňovať ďalšie trvanie väzby. Z uvedeného dôvodu považujú sťažovatelia za nevyhnutné, aby k tejto problematike Ústavný súd SR zaujal stanovisko.»

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Trenčíne arbitrárnosťou a nepreskúmateľnosťou uznesenia sp. zn. 3 Tos 14/2011 zo dňa 23. 02. 2011 a nevysporiadaním sa s argumentáciou sťažovateľov spochybňujúcou zákonnosť ďalšieho trvania väzby porušil práva sťažovateľov podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy... a čl. 5 ods. 4 Dohovoru...

2. Krajský súd v Trenčíne uznesením sp. zn. 3 Tos 14/2011 zo dňa 23.02.2011 porušil právo sťažovateľov byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy... a Čl. 5 ods. 3 Dohovoru...

3. Krajský súd v Trenčíne uznesením sp. zn. 3 Tos 14/2011 zo dňa 23.02.2011 porušil právo sťažovateľov na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy... a čl. 5 ods. 4 Dohovoru ...

4. Okresný súd v Považskej Bystrici uznesením sp. zn. 2 T 248/2010 zo dňa 07. 02. 2011 a Krajský súd v Trenčíne uznesením sp. zn. 3 Tos 14/2011 zo dňa 23. 02. 2011 porušili právo sťažovateľov byť považovaní za nevinných, dokiaľ ich vina nebola preukázaná zákonným spôsobom podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy... a čl. 6 ods. 2 Dohovoru...

5. Okresný súd v Považskej Bystrici postupom v konaní sp. zn. 2 T 248/2010 porušil právo sťažovateľov na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy... a čl. 5 ods. 4 Dohovoru...

6. Uznesenie Okresného súdu v Považskej Bystrici sp. zn. 2 T 248/2010 zo dňa 07. 02. 2011 a uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tos 14/2011 zo dňa 23. 02. 2011 sa zrušujú a Krajskému súdu... sa prikazuje, aby neodkladne prepustil sťažovateľov z väzby na slobodu.

7. Ústavný súd... priznáva sťažovateľovi v 1. rade, sťažovateľovi v 2. rade a sťažovateľovi v 3. rade ako primerané finančné zadosťučinenie každému peňažnú sumu vo výške 10.000,- Eur, ktorú im je povinný zaplatiť Okresný súd v Považskej Bystrici a každému peňažnú sumu vo výške 15.000,- Eur, ktorú im je povinný zaplatiť Krajský súd v Trenčíne, to všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

8. Okresný súd v Považskej Bystrici a Krajský súd v Trenčíne sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť trovy konania k rukám advokáta Mgr. R. T..., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomností navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Sťažovatelia v petite sťažnosti napádajú postup a uznesenie „*okresného súdu zo 7. februára 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 248/2010, ktorým malo byť porušené ich právo byť považovaní za nevinných, dokiaľ ich vina nebola preukázaná zákonným spôsobom podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy... a čl. 6 ods. 2 Dohovoru..., a na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy ... a čl. 5 ods. 4 Dohovoru... Žiadajú tiež rozhodnutie okresného súdu zrušiť.*“.

Ako to vyplýva z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy „... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto

ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku rozhodnutím o väzbe sa rozumie rozhodnutie o vzatí alebo nevzatí obvineného do väzby, o žiadosti o prepustenie z väzby, o ďalšom trvaní väzby, o zmene dôvodov väzby, o návrhu na predĺženie lehoty väzby a rozhodnutie prokurátora o prepustení obvineného z väzby.

Podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku proti rozhodnutiu o väzbe je prípustná sťažnosť. Sťažnosť nie je prípustná, ak o väzbe rozhoduje odvolací súd alebo dovolací súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

Z uvedeného vyplýva, že sťažovatelia sa mohli domôcť ochrany svojich práv podaním sťažnosti proti postupu a uzneseniu okresného súdu zo 7. februára 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 248/2010, a ako z obsahu sťažnosti vyplýva, túto možnosť aj využili a o ich sťažnosti krajský súd aj rozhodol. Preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľov vo vzťahu k okresnému súdu mal krajský súd ako nadriadený súd v rámci opravného konania. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu, okrem posúdenia rýchlosti konania o žiadosti sťažovateľov o prepustenie z väzby.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

2. Tú časť sťažnosti, ktorou namietajú sťažovatelia porušenie svojich označených práv podľa ústavy a dohovoru postupom a uznesením krajského súdu z 23. februára 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 14/2011, odmietol ústavný súd ako zjavne neopodstatnenú.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

Sťažovatelia vidia porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupmi okresného súdu a krajského súdu pri rozhodovaní o ich žiadosti o prepustenie z väzby. Podľa nich všeobecné súdy rozhodovali o ich väzbe 70 dní, čo je od doručenia žiadosti (22. december 2010) až do doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu (3. marec 2011) v rozpore s judikatúrou EŠLP a ústavného súdu.

Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o zákonnosti väzby obvineného v trestnom konaní viackrát uviedol, že tejto požiadavke vyplývajúcej z čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. z čl. 5 ods. 4 dohovoru nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Uvedenej požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03). Ústavný súd preto skúmal, či námietky sťažovateľov sú v tomto smere opodstatnené.

Účelom týchto uvedených článkov ústavy a dohovoru, ktorých porušenie sa namieta, je zabezpečiť osobám zatknutým alebo inak pozbaveným osobnej slobody právo iniciovať konanie, ktorého predmetom je preskúmanie zákonnosti opatrenia, ktorým boli slobody pozbavené. Otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená s poukazom na vnútroštátny zákon.

Z judikatúry EŠLP vyplýva, že väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „à bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55).

Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybnit' zákonnosť pozbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o

zákonosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. novembra 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. decembra 2000, § 33–§ 36).

Ústavný súd zistil, že 22. decembra 2010 sťažovatelia podali na okresnom súde opätovné žiadosti o prepustenie z väzby, o ktorých naposledy právoplatne rozhodol okresný súd 18. októbra 2010 v spojení s rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 2 Tos/70/2010 zo 16. decembra 2010.

Dňa 3. januára 2011 okresný súd oznámil sťažovateľom a ich obhajcom, že neboli splnené podmienky v zmysle § 79 ods. 3 Trestného poriadku na podanie novej žiadosti o prepustenie z väzby, pretože v nej neboli uvedené iné dôvody, ako v žiadosti doručenej okresnému súdu 17. septembra 2010, a neuplynula ešte 30-dňová lehota na podanie novej sťažnosti. Dňa 12. januára 2011 sťažovateľ 1 doručil okresnému súdu vyjadrenie k jeho oznámeniu, ktoré prevzal 7. januára 2010, v ktorom nesúhlasil s jeho postupom (č. l. 579).

Dňa 14. januára 2011 okresný súd určil termín hlavného pojednávania na 7. február 2011 a podaním z 19. januára 2011 doručeným okresnému súdu 20. januára 2011 sťažovateľ 1 doplnil žiadosť z 21. decembra 2010–ponúkol svoj písomný sľub, náhradu väzby zárukou inej osoby a dohľadom probačného a mediačného úradníka a 17. januára 2011 splnomocnil na jeho zastupovanie JUDr. K. M. P.

Dňa 27. januára 2011 podal sťažovateľ 1 okresnému súdu „*návrh na vykonanie dôkazov*“ (č. l. 592 až 593) a 31. januára 2011 sťažovatelia 2 a 3 doručili okresnému súdu doplnenie žiadosti z decembra 2010 o písomný sľub a náhradu väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Dňa 28. januára 2011 okresný súd spísal zápisnicu so svedkom predvolaným na hlavné pojednávanie a 31. januára 2011 oznámil sťažovateľom, že budú vypočutí k veci 7. februára 2011 (prevzali ho 2. februára 2011).

Hlavné pojednávanie 7. februára 2011 bolo odročené na 28. február 2011 na základe toho, že sa ho nezúčastnili obhajcovia (p. B. a p. T.) z dôvodu práceneschopnosti a všetci zúčastnení ho žiadali odročiť a toho istého dňa okresný súd zamietol žiadosti sťažovateľov o prepustenie z väzby a nahradenie väzby na základe písomného sľubu, zárukou inej osoby a dohľadom probačného a mediačného úradníka. Rozhodnutie bolo doručené sťažovateľom 14. februára 2011.

Dňa 8. februára 2011 okresný súd ustanovil sťažovateľom spoločného náhradného obhajcu Mgr. M. B. a 16. februára 2011 podal sťažovateľ 1 sťažnosť proti rozhodnutiu okresného súdu a ustanovený spoločný náhradný obhajca požiadal o oslobodenie od povinnosti obhajovať sťažovateľov a 17. februára 2011 podala sťažnosť obhajkyňa sťažovateľa 1.

Krajský súd rozhodol o sťažnostiach 23. februára 2011 a uznesenie bolo doručené sťažovateľom 3. marca 2011 a ich obhajkyňi 12. apríla 2011.

Dňa 28. februára 2011 hlavné pojednávanie bolo odročené na 14. marec 2011, pretože obhajcovia neboli na pojednávaní prítomní.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že pokiaľ ide o zdĺhavosť rozhodovania okresného súdu, nemožno brať do úvahy údajný začiatok jeho rozhodovania o ich žiadostiach o prepustenie z väzby (22. december 2010) vzhľadom na to, že posledné rozhodnutie väzobných súdov nadobudlo právoplatnosť až 16. decembra 2011. Preto je potrebné pri rozhodovaní brať do úvahy začiatok plynutia lehoty až od 20. januára 2011 (u sťažovateľa 1) a od 31. januára 2011 (u sťažovateľov 2 a 3).

Ústavný súd je toho názoru, že okresný súd sťažovateľom svoj postup pri posudzovaní ich žiadosti z 22. decembra 2010 o prepustenie z väzby riadne odôvodnil a v zmysle § 79 ods. 3 Trestného poriadku ho nemožno považovať v tejto dobe za nezákonný, resp. nesprávny. Takýto postup všeobecného súdu je v súlade s ústavou.

Z uvedeného vyplýva, že okresný súd rozhodol o žiadosti o prepustenie z väzby sťažovateľa 1 v lehote 18 dní a sťažovateľov 2 a 3 v lehote dokonca 7 dní na verejnom zasadnutí za ich osobnej účasti a krajský súd rozhodol o sťažnostiach sťažovateľov zo 16., resp. 17. februára 2011, ktoré podali proti rozhodnutiu okresného súdu, už 23. februára 2011, teda celková doba rozhodovania všeobecných súdov o žiadosti sťažovateľov o prepustenie z väzby predstavovala dobu iba 39 dní u sťažovateľa 1 a 31 dní u sťažovateľov 2 a 3, čo je doba, ktorú v konečnom dôsledku možno akceptovať.

Túto dobu nemožno považovať za dobu, ktorá by zásadným spôsobom prekračovala dobu primeranú na preskúmanie a posúdenie zákonnosti ďalšieho trvania väzby obvineného v iných prípadoch spadajúcich pod režim čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, ak navyše z konkrétnych okolností daného prípadu vyplývalo, že predmetom rozhodovania neboli iba otázky týkajúce sa väzby sťažovateľa, ale aj otázky rozhodovania okresného súdu o podanej obžalobe. Ústavný súd zistil, že práve sťažovatelia bránili všeobecnému súdu v rozhodovaní.

Tento skutkový stav bol preto napokon dôvodom na vyslovenie záveru, že sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená.

Sťažovatelia v tejto sťažnosti súčasne tvrdili, že najvyšší súd napadnutým uznesením porušil zásadu prezumpcie nevinoty, a tým aj ich základné právo podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru.

Porušenie svojich práv vidia jednak v tom, že rozhodnutia všeobecných súdov týkajúce sa ich väzby sa opierajú len o väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a tiež v tom, „že krajský súd právoplatne odobril odôvodnenie okresného súdu zo 7. februára 2011 o zamietnutí ich žiadosti o prepustenie z väzby“, ktorý ich však považoval za vinných zo spáchania trestného činu, resp. uviedol, že „sa skutok stal“.

Účelom zásady prezumpcie nevinoty je chrániť každého, kto bol obvinený z trestného činu pred vyslovením výroku o vine bez toho, aby bola jeho vina preukázaná v súlade

so zákonom (rozsudok ESLP vo veci Nölkenbockhoff v. Nemecko z 25. augusta 1987, séria A, č. 123, § 33). Jej hlavným účelom je chrániť obvineného pred akýmkoľvek súdnym rozhodnutím alebo inými výrokmi príslušných úradných osôb („State officials“), ktoré sa rovnajú vysloveniu jeho viny bez toho, aby bola predtým preukázaná v súlade so zákonom (rozsudok ESLP vo veci Rushiti v. Rakúsko z 21. marca 2000, č. 28389/95, § 31). Z prezumpcie nevinu tiež vyplýva, že žiadny štátny orgán nie je oprávnený vysloviť vinu či rozhodnúť o vine osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ešte predtým, ako ju vyslovil príslušný súd právoplatným odsudzujúcim rozsudkom (PL. ÚS 12/98).

Ústavný súd poukazuje na to, že krajský súd namietaným uznesením rozhodoval o zákonnosti väzby. Väzbu je nutné vnímať ako inštitút trestného procesu znamenajúci obmedzenie osobnej slobody trestne stíhanej osoby, ktorý sa vyznačuje tým, že napomáha dosiahnutiu účelu trestného konania, a to v podobe či už znemožnenia obvinenému vyhnúť sa trestnému stíhaniu (úteková väzba), zabránenia v marení objasňovania dôležitých skutočností (kolúzna väzba) alebo zabránenia v pokračovaní trestnej činnosti (preventívna väzba).

V tomto prípade krajský súd rozhodoval o ich sťažnostiach, proti zamietnutiu ich žiadostí o prepustenie z väzby prvostupňovým súdom. Krajský súd okrem iného konštatoval opodstatnenosť väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku a ani vo výroku alebo v odôvodnení svojho rozhodnutia nevyslovil, že sťažovatelia sú vinní zo spáchania trestnej činnosti, ktorá im je na základe dosiaľ zadovážených dôkazov kladená za vinu. Ústavný súd teda nezistil, aby krajský súd v okolnostiach daného prípadu prejedlikoval rozhodnutie vo veci samej, a tak prelomil zásadu prezumpcie nevinu sťažovateľov, podľa ktorej každý, proti komu sa vedie trestné konanie, sa považuje za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu (obdobne III. ÚS 1/2011). Prezumpciu nevinu neporušujú také výroky, ktoré vyjadrujú len stav podozrenia zo spáchania trestného činu, ako to bolo v danom prípade.

Ani z obsahu uznesenia okresného súdu nevyplýva, že námietky sťažovateľov sú v tomto smere opodstatnené.

Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľov podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a ich práva podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru na jednej strane, a napadnutým uznesením krajského súdu na strane druhej, sťažnosť v tejto časti odmietol tiež z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (obdobne napr. III. ÚS 113/2011).

Sťažovatelia napokon namietajú aj porušenie čl. 5 ods. 3 dohovoru tým, že rozhodnutia všeobecných súdov o ponechaní sťažovateľov vo väzbe nie sú založené na konkrétnych skutočnostiach, ale iba „... *na základe dohadov a abstraktnej úvahe*...“.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že pri rozhodovaní o zákonnosti väzby sa na dodržanie procesných záruk kladie mimoriadny dôraz. Medzi tieto záruky nepochybne patrí právo osoby predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe (napr. III. ÚS 84/06, III. ÚS 291/06), ako aj právo osoby na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (obdobne napr. III. ÚS 374/09, III. ÚS 113/2011).

Ústavný súd preskúmal citované rozhodnutie krajského súdu a zisťoval, či sú námietky sťažovateľov aj v tomto smere opodstatnené a či je jeho rozhodnutie skutkovo a právne odôvodnené.

Ústavný súd zistil, že krajský súd, v právomoci ktorého bolo posúdenie skutkových a právnych otázok relevantných na rozhodnutie o žiadosti sťažovateľov o prepustenie z väzby na slobodu a ďalších ponúknutých zárukách podľa § 80 Trestného poriadku, a tým o ich ďalšom zotrvaní vo väzbe, vychádzal aj zo skutkového a právneho stavu zisteného na základe vykonaného dokazovania na hlavnom pojednávaní pred okresným súdom (výsluchy obžalovaných a viacerých svedkov).

Ústavný súd sa tiež presvedčil, že krajský súd svoje rozhodnutie dostatočne odôvodnil najmä na strane 4 a 5, pričom uviedol konkrétne skutočnosti, na základe ktorých sťažovateľom nevyhovelo. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu tiež nemožno vyvodiť, že by sa tento nevysporiadal s právne relevantnými argumentmi sťažovateľov v súvislosti s rozhodovaním o väzbe (jej ďalšom trvaní), a podľa názoru ústavného súdu je toto odôvodnenie preto ústavnoprávne akceptovateľné.

Ústavný súd na základe uvedeného sťažnosť sťažovateľov aj vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 5 ods. 3 dohovoru uznesením krajského súdu z 23. februára 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 14/2011 odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júna 2011